

Úvod do hospodářské politiky

Alena Kerlinová
KFPNH, kanc. 304
Alena.Kerlinova@law.muni.cz

Role státu v tržní ekonomice

- Poslední třetina 19. stol. až 70. léta 20. stol. – postupný nárůst intervencí státu do hospodářství
 - Vzdalování od předpokladů dokonalé tržní konkurence
 - Velká deprese otřásla důvěrou v autostabilizační schopnost tržního mechanismu
 - Rostoucí sociální napětí
- Funkce státu ve vztahu k trhu
 - Stabilizační
 - Redistribuční
 - Alokační

Míra státních intervencí

- **Není názorová shoda**
- **Liberální směry**
 - Co největší prostor pro fungování trhů
 - Škodlivé důsledky vládních intervencí
- **Intervencionistické směry**
 - Trh selhává – překonávat díky hospodářské politice

Hospodářská politika

- Souhrn cílů, nástrojů, rozhodovacích procesů a konkrétních opatření státu
- Konkrétní jednání státu, kterým je ovlivňována hospodářská situace v širokém národním měřítku
- Činnost k ovlivnění ekonomického vývoje země na základě stanovených cílů
- Dříve: HP = dosažení maxima společenského blahobytu
- Dnes: HP se utváří na základě střetu názorů politických stran a lobby, byrokracie a reakce na konkrétní hospodářskou situaci

Nositelé hospodářské politiky

- státní a nestátní instituce i neformalizované skupiny, které hrají aktivní roli v tvorbě, realizaci a kontrole hospodářské politiky
- zákonodárné instituce, vládní instituce, centrální banka, protimonopolní úřady, soudní instituce, instituce protivážných sil (odborníky, svazy zaměstnavatelů, politické strany,...)
- jiné rozdělení
 - nositelé hospodářsko-politického rozhodování (decizní sféra)
 - hlavně vláda, parlament, centrální banka
 - nositelé hospodářsko-politického vlivu (vlivová sféra)
 - velké podniky, politické strany, odborníci, tisk, ...
 - nositelé národní a nadnárodní (WTO, MMF, ...)

Nástroje hospodářské politiky

- Prostředky, které má stát pod svou kontrolou, a které používá k dosažení vytyčených cílů
- Členění
 - makroekonomické x mikroekonomické
 - přímé x nepřímé
 - měnové x fiskální
 - selektivní x plošné
 - systémotvorné x nástroje běžné HP
 - systémotvorné
 - = nástroje politiky řádu
 - pravidla chování pro nositele rozhodování, která mění systémové prvky (např. liberalizace zahraničně-obchodních vztahů, ...)
 - nástroje běžné HP
 - = nástroje politiky procesu
 - hlavní rysy zůstávají a způsob koordinace hospodářského systému se nemění (např. změna úrokových sazeb, daní, ...)

Cíle hospodářské politiky

- Hlavním cílem je maximalizace společenského blahobytu
 - problém, co si pod tím představit
- Základní společenské cíle
 - svoboda, spravedlnost, jistota, pokrok, nezávislost, demokracie, racionalita
- Ekonomické cíle HP
 - velikost produkce a hospodářský růst
 - nezaměstnanost
 - inflace
 - vnější cíle HP

Makroekonomická hospodářská politika

- Klíčové ekonomické cíle konfliktní

- Ilustrace pomocí tzv. magického čtyřúhelníku

- Tempo růstu reálného HDP (y)

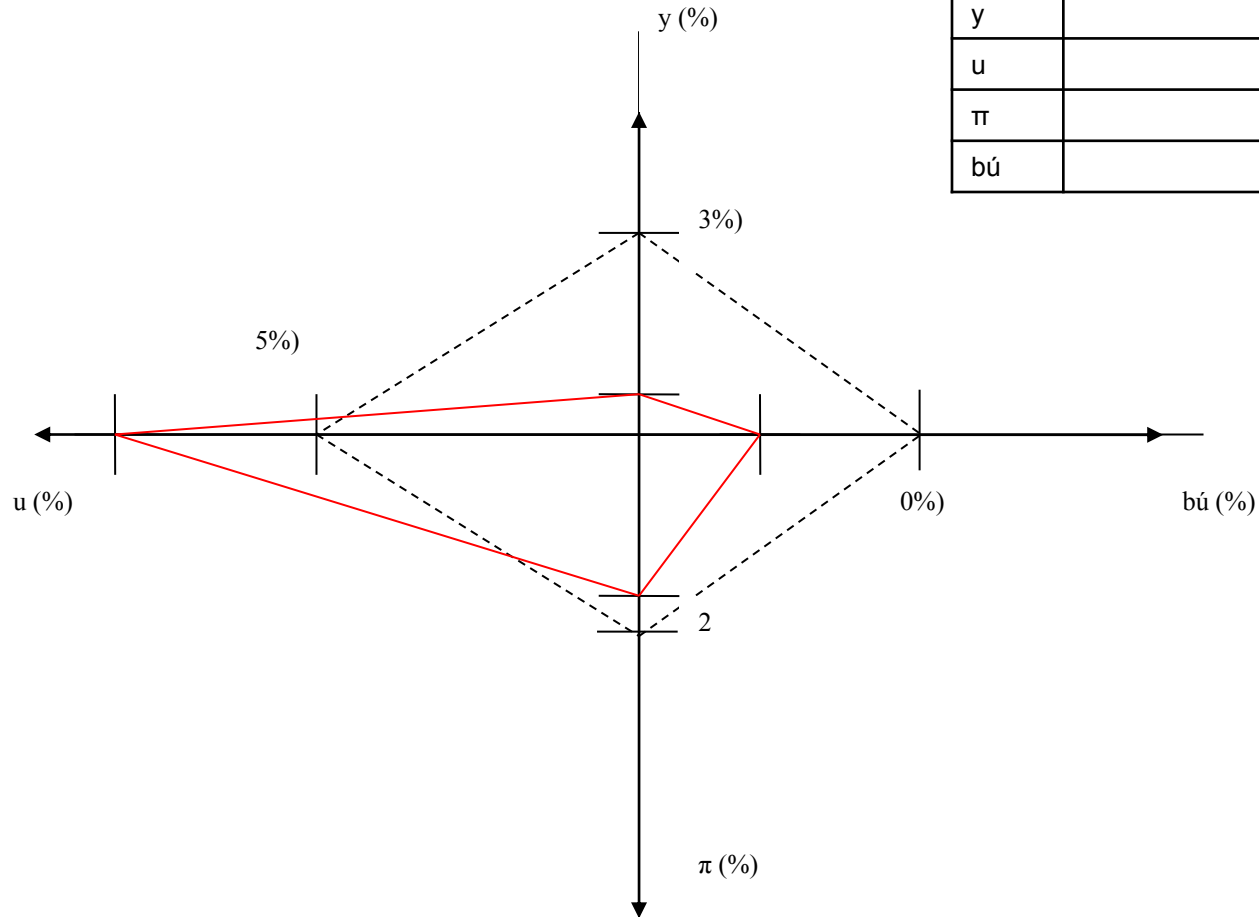
- Míra nezaměstnanosti (u)

- Průměrná roční míra inflace (π)

- Podíl salda běžného účtu platební bilance na HDP (BÚ)

- Magický čtyřúhelník – názorná ukázka konfliktnosti cílů, nikoliv nástroj hlubší makroekonomické analýzy

Magický čtyřúhelník

	ideál	ČR (2009)
y	3	-4,1
u	5	9,3
π	2	1,1
bú	0	-5,8

Vztahy mezi ekonomickými cíli HP

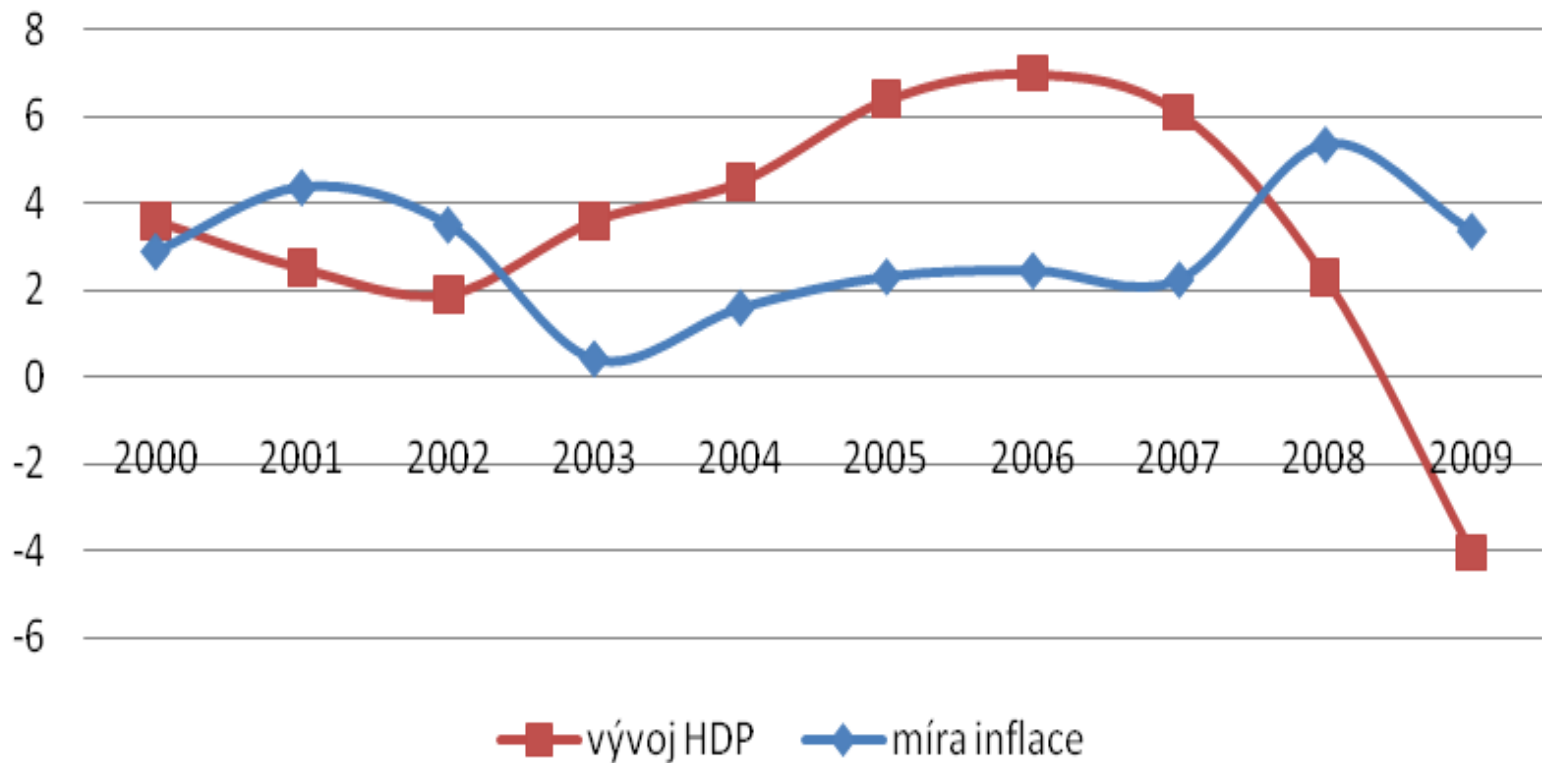
- Ekonomický růst a nezaměstnanost
 - dosahování ekonomického růstu a nízké míry nezaměstnanosti není v konfliktu
- Inflace a nezaměstnanost
 - Typicky konfliktní cíle
 - Phillipsova křivka

Vztahy mezi ekonomickými cíli HP (2)

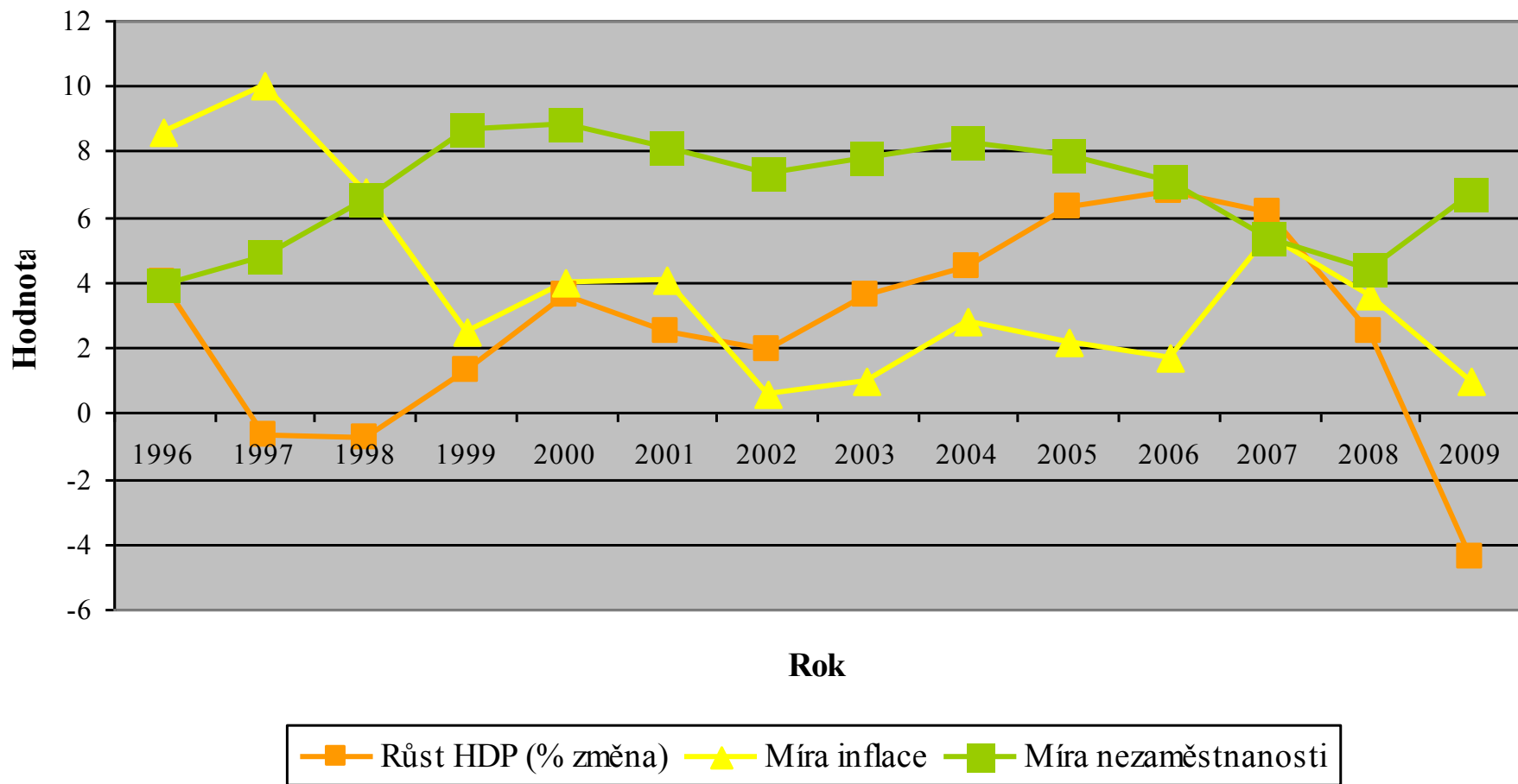
● Inlace a ekonomický růst

- pokud dosahuje ekonomika ekonomického růstu, dochází také k růstu inflace
- pokud je ekonomika v poklesu, dochází také k poklesu inflace
- má CB snižovat inflaci?
 - z krátkodobého hlediska ne, pokud není inflace v hrozivých číslech
 - restrikce by v tomto případě snížila tempo ekonomického růstu
 - v dlouhém období ano
 - inflace má nelineární efekty na dlouhodobý ekonomický růst
 - inflace začíná růstu škodit až od vyšších hladin
 - jednociferná inflace dlouhodobý růst spíše stimuluje
 - M . Sarel definuje *strukturální bod zlomu* ve výši 8%
 - škodlivá není pouze inflace, ale také její variabilita (nestabilní inflace je tedy škodlivá)
 - centrální autority v zemích, kde je inflace poměrně nízká, by se měly zaměřit ne na její další snižování, ale spíše na její stabilizaci

Vývoj HDP a inflace v ČR (2000-2009)

Vývoj ekonomiky v ČR

Zdroj: ČSÚ

Hodnocení účinnosti hospodářské politiky

- Nejjednodušším způsobem magický čtyřúhelník
- Určitým vodítkem je i mezinárodní ratingové hodnocení státu
 - nejvýznamnější ratingové agentury
 - Standard & Poor's
 - Moody's Investor Service
 - IBCA

Selhání hospodářské politiky

- Vládní selhání jsou označením stavu, kdy vládní rozhodnutí způsobují poruchy v přirozeném vývoji tržního mechanismu.
- Základní oblasti vládních selhání:
 - zájmy a schopnosti politiků a byrokracie
 - časová zpoždění v hospodářské politice
 - informační zpoždění
 - politická zpoždění
 - reakční doba
 - souvislosti hospodářského a politického cyklu
 - vztah politiků k ekonomické teorii
 - nevyužití politického kapitálu